

SAMMENDRAG

Møte om Nasjonal sikkerhetsstrategi ved Tore O. Sandvik, forsvarsminister i regjeringen Støre (AP)

Tid og sted: Mandag 9. februar 2026 kl. 19:00-20:30, NTNUs lokaler i Klæbuveien 72, Adolf Øiens auditorium
Arrangør: Trepartssamarbeid mellom Trondheim Internasjonale Rotaryklubb (TIRK), Trondheim Militære Samfund (TMS) og NTNU Samfunnssikkerhet.
Tekst: Jens Hetland, TIRK
Foto: Lars Bugge Aarset, TMS
Antall påmeldte: 440 (blant annet 111 rotaryanere, 149 medlemmer av TMS og 36 fra NTNU).

Møtet ble innledet av Jan Strand, president i Trondheim Internasjonale Rotaryklubb og Monica Rolfsen, prorektor ved NTNU.

Trusselbildet. Da Russland i 2014 annekterte Krimhalvøya og samtidig medvirket til væpnede opprør i Donbas-regionen i Ukraina, ble trusselbildet umiddelbart endret til høyeste nivå. Dette innebar at NATOs artikkel 5 ble satt på dagsordenen sammen med spørsmålet om NATOs kollektive forsvarsevne.

Medlemslandenes militære kapasitet ble gjennomgått, relatert til russernes angrep. Putin viste tydelige ambisjoner, som la føringer for norsk forsvarspolitik. Ifølge Sandvik medførte dette blant annet at Ørland flystasjon ble hovedbase for Norges nyeste kampfly, F35, fremfor Bodø. I 2018 ble den største militære breddeøvelsen i Norge siden den kalde krigen, Trident Juncture 18, gjennomført i og rundt Midt-Norge. Øvelsen samlet rundt femti tusen deltakere, 250 luftfartøy, 65 skip og ti tusen landkjøretøy fra 31 nasjoner. Trident Juncture 18 hadde til hensikt å demonstrere militær styrke overfor Russland.

Sikkerhetsutfordringer. Sandvik viste til etterretningstjenestens ugraderte rapport (Fokus 2026, av 5. februar 2026) hvor E-tjenesten, sammen med Politiets sikkerhetstjeneste (PST) og Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) presenterer (1) status og forventet utvikling innenfor

tematiske og geografiske områder som anses relevante for norsk sikkerhet og nasjonale interesser, (2) identifisering av trusler knyttet til etterretning, sabotasje, terror og spredning av masseødeleggende våpen, og (3) sikring av militær og sivil informasjon og infrastruktur. Rapporten peker på Russland, som utgjør den største sikkerhetstrusselen Norge har stått overfor siden andre verdenskrig.

Uforutsigbarhet. Ifølge Sandvik er sikkerhetssituasjonen i verden enda mer spent enn for ett år siden. Dette fordi stormaktene åpenbart prioriterer egne interesser. Dessuten har utviklingen bredt om seg til også å inkludere

arktiske områder. Mest aktuelt er USAs krav om å overta Grønland, hvor Norge entydig støtter Danmarks rettigheter. Samtidig utfordres mye av grunnlaget for Norges sikkerhet. Det nye er at (1) den verdensordenen som vi lenge har forholdt oss til, er i oppløsning, (2) det internasjonale samarbeidet reduseres samtidig som etablerte institusjoner svekkes, og (3) Russland og Kina tilpasser seg en ny verdensorden som støtter Russlands full-skala invasjonskrig mot Ukraina.

Hindre krig. Ifølge Sandvik befinner Norge og Europa seg i en kritisk situasjon. Selv om Ukraina kjemper effektivt, vinner Russland sakte, men sikkert, terreng, men med enorme tap. Utfallet av krigen vil etter all sannsynlighet påvirke Putins tro på militærmakt som virkemiddel. Det vil i så fall få betydning for Norges sikkerhet i lang tid. Den militære og økonomiske støtten til Ukraina er helt avgjørende for Ukrainas forsvarskamp. Ifølge Sandvik er den russiske økonomien betydelig svekket, ikke minst på grunn av sanksjoner som er iverksatt av EU og USA. Det som bidrar til Putins krigsøkonomi, er eksporten av russisk olje og gass.

Totalforsvar. Oppfordringen til Norges befolkning er å være forberedt på å holde ut noen dager (én uke). Dette innebærer å klare seg uten strøm, og sørge for tilgang på rent vann og mat, med andre ord å investere i å motvirke egen sårbarhet. Ifølge Sandvik gir Norge betydelig støtte til Ukraina. Begrunnelsen er at det blir vanskelig for oss om Russland skulle vinne invasjonskrigen mot Ukraina, som har pågått siden februar 2022. I så fall ville dette koste langt mer enn å ruste opp, og det ville utløse store flyktningestrømmer. For å hindre russernes fremmarsj kreves en enorm militær kapasitet, særlig nye teknologier. Eksempelvis har droner endret krigen i Ukraina fullstendig. Sandvik understreket at om Putin slutter å krige, blir det fred. Om Ukraina derimot slutter å krige, blir det farlig. Han understreket at det var Russland som startet krigen – simpelthen fordi Ukraina, som en selvstendig stat, vendte seg mot vesten med ønske om sikkerhet.

Dronekrigen. I 2025 bevilget Norge 6,5 milliarder kroner til dronekjøp for Ukraina. Ifølge Sandvik rangeres Ukraina nå som verdensmester i dronekrigføring. Norge bidrar med opplæring og trening av ukrainske soldater i Polen. Hver dag taper Putin rundt tusen droner, og de russiske tapstallene er uforholdsmessige.

Fra 1,5 til 5% av BNP. Selv om den økte satsingen på forsvaret er betydelig, er, ifølge Sandvik, Putins militære investeringer vesentlig høyere, rundt 9% av Russlands BNP. Han presiserte at det er langt dyrere å føre krig enn å sikre fred.

Han la til at Norge er det landet innen NATO-alliansen som investerer mest i forsvarsmateriell og nasjonal sikkerhet per capita etter USA (?). Men forsvarsmateriell er blitt vesentlig dyrere enn tidligere. I hovedsak skyldes dette knappe beholdninger, stor etterspørsel og begrenset industriell kapasitet.

Golf eller sjakk? Ifølge Sandvik dominerer Kina markedet både for mineraler og sjeldne jordmetaller, samt kobber, nikkel og kobolt. Dette har forskjøvet balansen i markedet til Kinas fordel. Han viste til en analogi om golf og sjakk, der golf dreier seg om posisjonering, mens sjakk er strategi. Tilgang på mineraler dreier seg om geopolitisk posisjonering. Dette har kineserne forstått å utnytte bedre enn andre nasjoner. Særlig mener han at USA har gjort seg upopulær i en rekke mineralrike land etter at president Trump trakk USA ut av verdens største humanitære bistandsprogram, USAID. Dermed la Trump veien åpen for Kina til å styrke sin posisjon i Afrika og andre steder rundt om i verden. I stedet for å overføre penger, bygger kineserne veier, jernbane og annen infrastruktur i bytte mot råvarer. Ifølge Sandvik konsumerte Kina mer sement og stål i løpet av to år enn USA gjorde gjennom hele det 20. århundre.

Sikkerhetsgarantier. Det farligste som kan skje, er, ifølge Sandvik, at flere land får atomvåpen. Han presiserte at bare USA kan gi Europa tilfredsstillende sikkerhetsgarantier. Men USA prioriterer nå å bruke mer ressurser i Stillehavet. Dette innebærer at Europa tvinges til å ruste opp. En del av de norske investeringene i sikkerhet vil benyttes til å bygge jernbane, veier og sykehus. Samtidig ønsker Norge mer samarbeid med de europeiske

atommaktene, særlig Storbritannia. Sandvik uttrykte også interesse for å inngå samarbeid med land som India og Brasil.

Nordområdene. Norges sikkerhet er i vesentlig grad knyttet til nordområdene, rundt Svalbard og Bjørnøya. Ifølge Sandvik har alle land som er i besittelse av atomvåpen, også ubåter. Men havområdene på Nordkalotten er dype, og ubåtene er stillegående. Derfor blir overvåkningen av disse farvannene viktigere for hver dag som går. Og fordi skip kan føre større last enn fly, vil Trøndelag måtte gjøres i stand til å motta og frakte militært utstyr videre, både mot Sverige og Finland.

Energi. Norge eksporterer rundt 300 TWh årlig til EU gjennom undersjøiske kabler og rørsystemer i form av elektrisitet, olje og naturgass. Samtidig som disse systemene er viktige for Europa, er de også sårbare, og kan raskt settes ut av spill gjennom hybride angrep og terrorisme. Norge har en offentlig sektor og en stor havnæring som etterspør undervannsdroner for å øke tryggheten på sokkelen. Ellers må vi være forberedt på hybride angrep, og forholde oss til trusler fra internasjonal terrorisme.

Økt alliert tilstedeværelse. For tiden befinner fem tusen allierte soldater seg i Norge. De øver på å kunne forsvare landet. Norge investerer i nye fregatter som bygges i Storbritannia etter samme spesifikasjon og med de samme våpensystemene som britene benytter. Hensikten er å oppnå synergieffekter gjennom fleksibilitet og økt slagkraft. Etter planen skal både norske og britiske mannskaper utdannes i Norge.

Frihet eller fred. Ifølge Sandvik er nordmenn et fredselskende folk. Men i valget mellom fred og frihet vil vi foretrekke frihet. Derfor satser Norge på forsvaret, selv om det koster. Typisk for en rekke NATO-land er at forsvarsinvesteringene er blitt gradvis redusert gjennom mange år. Nå er tiden inne for å bygge det opp igjen etter nye prinsipper og behov. Ifølge Sandvik er NATO-alliansen viktig for landet. Norge inngår dessuten bilaterale avtaler med allierte land. Norge øker også rekrutteringen til forsvaret, og anskaffer nye ubåter og raketter. Formålet er å ta vare på motstandskraften, og være kritisk og årvåken. I vesentlig grad vil Norges sikkerhet bero på at befolkningen og besluttsende myndigheter makter å forstå et trusselbilde som er i endring.